

Anka Glas
Blanka Stažić
Koraljka Kovačić Klemen
Maja Baričević
Sanja Gorički
Tea Bikčević
Jasna Mirković Mičević
Anita Tihi Šetka

Stručni rad

Sveučilišni diplomski studij ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja
Sveučilište u Slavonskom Brodu
Trg Ivane Brlić Mažuranić 2, HR-35000 Slavonski Brod
anka.glas@gmail.com

MONTESSORI PEDAGOGIJA U GLAZBENIM AKTIVNOSTIMA U DJEČJEM VRTIĆU

SAŽETAK:

Okruženje u kojem se dijete nalazi često obiluje raznim zvukovima, šumovima i tonovima koji pobuđuju znatiji želju kod djeteta i želju za istraživanjem. Ranim poticanjem razvoja djeteta glazbom kod djeteta se razvijaju sva osjetila i obogaćuju emocionalni doživljaji i spoznaja. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje ističe važnost poticanja stvaralačkog izražavanja djeteta kroz različita umjetnička područja koja uključuju i glazbu. Montessori pedagogija ističe utjecaj glazbe na osjetila te odabir glazbenih poticaja prema individualnim interesima djeteta. Cilj akcijskog istraživanja prikazanog u radu je potaknuti interes djece za glazbene aktivnosti kroz Montessori metode. Prikazani su primjeri vježbi i aktivnosti kojima se nastojalo djeci približiti glazbu i njene elemente kroz drugačiju metodu rada. Istraživanje je osmišljeno u sklopu kolegija Akcijska istraživanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju i provedeno je u jednom dječjem vrtiću Brodsko-posavske županije. Provodilo se unutar starije mješovite odgojne skupine u koju je upisano 22 djece. Rezultati istraživanja pokazali su pojačan interes za glazbu kod djece i želju za ponavljanjem provedenih aktivnosti. Uočene su i promjene u ponašanju djece kao što je širi raspon pažnje i usmjerenosti te veća međuvršnjačka suradnja.

Ključne riječi: akcijsko istraživanje, djeca rane i predškolske dobi, Montessori, utjecaj glazbe

1. UVOD

Glazbene aktivnosti pozitivno utječu na razvoj glazbenih sposobnosti djeteta, ali i na njegov socijalni, spoznajni, emocionalni i tjelesni razvoj (Dobrota, 2019). Provođenje glazbenih aktivnosti u ranom i predškolskom odgoju odnosi se na izvođenje igara s pjevanjem, upoznavanje tonovima, usvajanje, ponavljanje pjesme i brojalice, sviranje na udaraljkama, aktivno slušanje glaz-

be te poticanje dječjeg stvaralaštva. Način na koji se te aktivnosti provode u velikoj mjeri ovisi o odgojitelju, njegovim znanjima i kompetencijama. Zadaća odgojitelja je potaknuti interes za glazbu i sudjelovanje u glazbenim aktivnostima kod djece (Habuš Rončević, 2014).

Montessori pedagogiju razvila je Maria Montessori koja je svoj cijeli život posvetila proučava-

nju djece te brigom za njihova prava i potrebe (Philipps, 1999). Proučavala je radove Itarda i Seguina i preuzela njihove osnovne ideje u radu s djecom s posebnim potrebama (Britton, 2000). Njena pedagogija je usmjerena samo na dijete, a prikladno pripremljena okolina, poseban Montessori didaktički materijal i društveni okvir koji nudi Montessori odgojitelji jedni su od najvažnijih elemenata ove pedagogije (Philipps, 1999). Cilj Montessori pedagogije je poštivanje djeteta i njegove individualnosti. Polazi se od samog djeteta, njegovih interesa, sklonosti i mogućnosti (Stevanović, 2003). Pedagoška načela Montessori pedagogije su poštovanje djeteta, osposobljavanje osjetila i kretanje, polarizacija pažnje, sloboda izbora, pripremljena okolina, rad s materijalima te uloga odgojitelja (Seitz i Hallwachs, 1996).

Okolina je u Montessori pedagogiji strogo je određena pravilima (Philipps, 1999). Dio pripremljene okoline i osnova Montessori pedagogije je Montessori materijal pomoću kojeg djeca mogu samostalno istraživati i stjecati iskustva (Seitz i Hallwachs, 1996). Montessori materijali moraju biti dostupni, poticati na aktivnost, primjereni potrebama i sposobnostima djeteta i sadržavati mogućnost uočavanja pogreške u radu (Philipps, 1999). Aktivnosti se dijele na vježbe praktičnog života, poticanje osjetilnih sposobnosti, poticanje govora, matematiku i kozmički odgoj. Prostor je ispunjen Montessori priborom, pritom svaki pribor ima svoje mjesto te se nalazi u otvorenim policama kako bi stalno bio vidljiv te dostupan djeci (Philipps, 1999). Djeca se prirodno osjećaju ugodno na podu stoga im je bitno omogućiti rad na malim podlošcima na podu skupine (Stevanović, 2003). Odgojitelj izlaže materijale djeci te se na taj način potiče zanimanje djece za određeni materijal, budući da dijete najprije mora upoznati neku stvar kako bi ju zatim moglo izabrati. Naime, djeca uče na način da rukuju materijalima, ponavljanjem vježbe te rješavanjem zadataka (Seitz i Hallwachs, 1996). Uloga Montessori odgojitelja je promatranje, praćenje te pomaganje u procesu djetetova učenja i razvoja (Burić, 2018). Odgojitelj treba imati stručno znanje, kritički promišljati, biti spreman na eksperimentiranje

te uvođenje inicijative u svoju skupinu i u svoj način rada (Gomerčić, 2020).

Djeca preko osjetila spoznaju okolinu što je za njih od izuzetne važnosti jer im upravo to omogućuje stjecanje raznih iskustava koja će kasnije u životu i nadograđivati (Seitz i Hallwachs, 1996). Maria Montessori je veliku pažnju posvetila razvoju dječjih osjetila i percepcija, a bogata i poticajna okolina omogućuje razvoj osjetila djeteta. Materijal u vježbama za razvoj osjetila osmišljen je tako da se odnosi na samo jedno osjetilo, čime se postiže intenzivnija percepcija te se povećava koncentracija djeteta (Philipps, 1999). U Montessori vrtićima glazbala su dio pripremljene okoline i najčešće se koriste Montessori zvana, kutija s valjčićima i razne vrste udaraljki napravljene od drvenih materijala.

Lilliard (2012) u svojoj objavljenoj studiji sugerira da je klasičan Montessori program prema izvornoj viziji Marije Montessori povezan sa značajnim postignućem i razvojem djece u odnosu na tradicionalne programe. Guillen (2014) navodi u svom znanstvenom članku pregled znanstvenih istraživanja kojim su ispitivali učinke Montessori programa. Analiza studija ukazuje da Montessori materijali utječu na bolji razvoj spoznajnih sposobnosti kod djece. Rezultati istraživanja koji su proveli Juras i Rajić (2010) pokazuju mogućnost primjene elemenata Montessori pedagogije, prihvaćenost tih elemenata od strane djece te njihovo zadovoljstvo Montessori rješenjima. Sablić i sur. (2015) u svom istraživanju *Učiteljska i studentska procjena odabranoga didaktičkog materijala prema pedagogiji Marije Montessori* utvrdili su da je najveći broj odgojno-obrazovnih djelatnika upoznat s pedagogijom Marije Montessori i pozitivno procjenjuju karakteristike Montessori materijala te su spremni uvesti ih u rad s djecom. Montessori verificirani programi danas se provode u privatnim i gradskim dječjim vrtićima u nekoliko hrvatskih gradova.

2. MONTESSORI PEDAGOGIJA U GLAZBENIM AKTIVNOSTIMA U DJEČJEM VRTIĆU

Akcijsko istraživanje „Montessori pedagogija u glazbenim aktivnostima u dječjem vrtiću“ pro-

vedeno je u sklopu kolegija „Akcijska istraživanja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju“, a provele su ga studentice 2. godine Izvanrednog diplomskog studija Ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, Sveučilišta u Slavanskom Brodu sa završenom edukacijom iz Montessori pedagogiju te bogatim iskustvom u radu u alternativnom programu poput Montessori programa. Odabir teme proizlazi iz izazova s kojima se odgojitelji susreću prilikom izvođenja glazbenih aktivnosti u radu s djecom predškolske dobi, uviđanjem potrebe za promjenom u provođenju istih. McNiff i Whitehead (2012) smatraju kako kroz proces akcijskih istraživanja odgojitelji mogu rješavati uočene probleme i unaprjeđivati praksu u skladu s autonomno postavljenim ciljevima. Mužić (1999) navodi kako akcijska istraživanja predstavljaju i razvoj istraživanja jer se u njima uvode nove promjene u odgojno obrazovne djelatnosti. Idejna misao je bila kroz Montessori metodu rada unaprijediti odgojno-obrazovni rad i obogatiti glazbene aktivnosti. Cilj istraživanja je bio potaknuti interes djece za glazbene aktivnosti kroz Montessori metode. Kao polazište istraživačko pitanje je: Koje su primjerene strategije za poticanje glazbenih aktivnosti Montessori metodom?

Istraživanje je provedeno u dječjem vrtiću Brodsko-posavske županije u starijoj mješovitoj skupini koja broji upisanih 22 djece (5 djevojčica i 17 dječaka). Kako bi zaštitili prava sudionika akcijskog istraživanja pridržavalo se etičkih principa. Prije početka istraživanja roditeljima sudionika istraživanja usmeno su pružene primjerene informacije o temi, cilju i planu provedbe istraživanja. Sastavljen je pisani oblik Suglasnosti te prosljeđen roditeljima. Pisanim pristankom svi su roditelji dobrovoljno odobrili sudjelovanje djece u istraživanju. Kontinuirano je vođena otvorena komunikacija, sloboda odlučivanja i dogovor svih zainteresiranih osoba uključenih u akcijsko istraživanje.

Soba dnevnog boravka odgojne skupine bogato je opremljena stalnim i povremenim interesnim centrima (centar građenja, likovni centar, centar čitanja, centar liječnika, centar kuhinje, centar početnog čitanja i pisanja, centar društvenih igara, centar glazbe). Centri su prilagođeni razvojnoj dobi i interesima djece te se povremeno mijenjaju ovisno o iskazanom interesu djece.

Postojeći didaktički materijali nadopunjuju se materijalima koje izrađuju odgojitelji.

U akcijskom istraživanju sudjelovao je i kritički prijatelj; stručni suradnik vrtića.

3. PRIMJERI PROVEDENIH AKTIVNOSTI U OKVIRU AKCIJSKOG ISTRAŽIVANJA

Tematske aktivnosti i Montessori vježbe timski su planirane. Dio aktivnosti su preuzete iz Montessori literature. Akcijsko istraživanje započeto je s Vježbom tišine. Cilj ove vježbe je razvoj koncentracije, stvaranje unutrašnjeg mira, razvijanje pažnje, strpljenja, koordinacije i elegancije pokreta. Može se provoditi svaki dan ili po potrebi kada djeci padne koncentracija, kada su pretjerano fizički aktivni ili pretjerano bučni. Igra tišine traje 3-5 minuta što naravno ovisi o interesu djece. Tišina je jedno od temeljnih obilježja Montessori vrtića. Tišina je „...trenutni zastoj koji zahtijeva ulaganje truda, snagu volje, koji izolira i odvaja dušu od svakodnevnih zvukova života i vanjskih glasova“ (Montessori, 2006). Tišina se može postići ako ju djeca žele i trebaju. Iz ove ideje je proizašla i igra tišine. Za ostvarivanje tišine ne smije biti kretanja. Ima različitih stupnjeva tišine, od tihe aktivnosti do potpune tišine. Atmosfera tihe aktivnosti razvija osjećaj kolegijalnosti, uzajamne pomoći te interes starije djece da promatraju napredak mladih prijatelja (Montessori, 1987).

• *Vježba tišine*

Vježba tišine provela se nakon jutarnjeg kruga. Djeca sjede na jastučićima koje su postavili na elipsu koja se nalazi na podu skupine. Elipsa je crta koju odgojitelj zalijepi na pod skupine i sastavni je dio okruženja. Različite izvedbe klasične glazbe za opuštanje djece slušaju putem audio zapisa s CD-a. Pažljivo su slušali glazbu. Prema osobnom izboru neki su zatvorili oči, neki su ležali, a neki polagano kretali svoje dijelove tijela tiho uz ritam glazbe. Sva djeca su bila zainteresirana za ovu aktivnost koja je trajala oko 5 minuta.

• **Zvona**

Odgovitelj je zvona posložio na radnu površinu (stol) prema redoslijedu nota na notnoj ljestvici. Uzima prvo zvono (c1) dominantnom rukom i stavlja ispred djeteta, kažiprstom dominantne ruke pritisne zvono te nakon zvuka imenuje notu (c). Postupak ponavlja sa svim zvonima dok dijete pokazuje interes. Jedna od djevojčica je pokazala zainteresiranost za Montessori vježbu zvona te je nakon demonstracije odgovjitelja odmah i usvojila način rukovanja i način sviranja. Koncentracija djevojčice je bila kratkotrajna jer su ju u njenom radu ometala druga djeca. Izražavali su potrebu za istovremenim sviranjem zvona što je djevojčicu ometalo te se ubrzo povukla. Ostaloj djeci je odgovitelj ponovo demonstrirao način rukovanja i rada s navedenim priborom. Pojedincima je otežavajuće kontrolirati svoje pokrete te poštivati pravila rukovanja zvonima. Neki nisu pokazivali interes za promatranje demonstracije odgovjitelja te su se udaljili.

• **Sviranje**

Uz vježbu zvona povezana je Montessori vježba sviranje glazbenog instrumenta, točnije synthesizera. Tipke synthesizera su označene točkicama u boji koje odgovaraju bojama zvona. Odgovitelj zvono stavi ispred synthesizera i kažiprstom dominantne ruke pritisne zvono te nakon zvuka imenuje notu zatim isto to napravi i na synthesizeru. Ponudi djetetu da učini isto, postupak se ponavlja dok dijete pokazuje interes. Prema zainteresiranosti djevojčice možemo zaključiti da je reakcija na vježbu vrlo pozitivna. Pažnjom te dubokom koncentracijom djevojčica M.M. (5,4 god.) je pratila demonstraciju odgovjitelja te izvela postupak sviranja na pravilan način. Vježbu je samostalno ponovila nekoliko puta. Tijekom sviranja iznenađujuće je u sobi dnevnog boravka postajalo sve tiše. Djeca koja su bila koncentrirana na svoje slobodne aktivnosti, napuštala bi aktivnost i prilazila uz stol gdje je djevojčica svirala. Jedan dječak je izrazio želju da i njega odgovitelj

nauči svirati. J.B. (6 god.): „Teta, hoćeš i mene naučiti tako svirati?“

• **Violinski ključ**

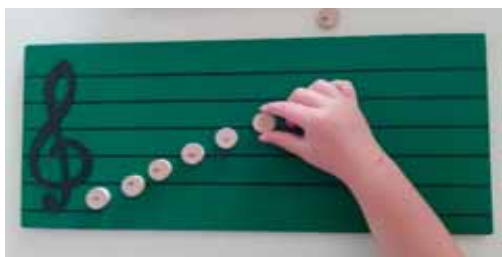
Djetetu je ponuđena kartica s violinskim ključem. U smjeru pisanja, odgovitelj opipava violinski ključ te ponudi djetetu da učini isto. Nakon usvojenog načina pisanja djetetu je ponuđen poslužavnik u kojem se nalazi rastresiti materijal (pšenična krupica). Dijete samostalno upisuje violinski ključ prema naučenom smjeru. Dječak M. J. (6,1 god.) je odmah usvojio pravilan smjer pisanja, a zadovoljstvo dječaka se moglo vidjeti putem osmjeha na licu nakon završene vježbe. Inače, dječak često pokazuje sklonost ka glazbenim aktivnostima i član je dječje folklorne skupine te je jedini pokazao interes za ovu vježbu.

• **Kartice za imenovanje nota**

Djetetu se pokaže kartica s notom i imenuje nota. Lekcijom u tri stupnja usvajaju se novi pojmovi te bogati rječnik. Odgovitelj imenuje samo dvije note vodeći se Montessori kriterijem od jednostavnijeg ka složenijem. Dječak nije poznao niti jednu notu, te je kroz lekciju od tri stupnja brzo i lako usvojio prepoznavanje i imenovanje prve dvije note (cijela nota, polovinka). Na prijedlog odgovjitelja dječak je pokazao zainteresiranost za vježbu, pažljivo je promatrao tijek demonstracije te laganim pokretima ponavljao rad odgovjiteja. Ostala djeca nisu pokazivala interes, samo su promatrala.

• **Notno crtovlje**

Odgovitelj pokaže način izvođenja vježbe te ponudi djetetu. Dijete slaže note na notno crtovlje prema zadanom redoslijedu (s lijeva na desno). Također su ponuđene note s napisanom solmizacijom. Odgovitelj solmizacijom imenuje notu i daje djetetu, a dijete slaže prema zadanom predlošku. Vježba nije privukla interes ostale djece dok je jedan dječak izveo vježbu tri puta. Vježba je prejednostavna za stariji uzrast djece.

Slika 1. Notno crtovlje

• Notne vrijednosti

Ovo je vježba upoznavanja nota (kartice za imenovanje). Kroz lekciju od tri stupnja dijete se upoznaje s notom, imenujemo ju te lupkanjem rukom od stol predočimo trajanje note. Dijete ponavlja postupak. Pojedina djeca su promatrala naš rad te se neprimjetno pridruživala sjedajući za stol. Povremeno su ponavljala postupak lupkanja zajedno s dječakom. Vrlo brzo su usvajali notne vrijednosti. Nakon provedene aktivnosti, djeca su osmislila svoj način primjene ove vježbe u svakodnevnom okruženju (šetala bi kroz sobu dnevnog boravka te povremeno lupkala rukama po različitim površinama).

• Zvečke

U manjim grupama djeca, prema svom vlastitom interesu imali su priliku izrađivati zvečke prema Montessori postupku. Na poslužavniku se nalazi prazna plastična bočica, posuda s rastresitim materijalom (riža), žlica i lijevak. Dijete ne dominantom rukom drži bocu, a dominantom otvara čep („pincetnim hvatom“), pridržavajući bocu, žlicom presipava sadržaj iz posudice u bocu. Zbog manjka materijala djeca su radila u parovima te razvijala suradničke odnose dogovarajući se i pomažući jedni drugima. Sva djeca su sudjelovala u aktivnosti te nitko nije tražio fizičku niti verbalnu pomoć odgojitelja. Uslijedila je zajednička igra pod vodstvom djece. Ova vježba se povezala s matematičkom vježbom ponavljanja pojma parnih i neparnih brojeva. Zainteresiranost djece je bila dugotrajna, a koncentracija vrlo visoka. Pažljivo su slušali upute „dirigenta“, djeteta koje je vodilo tijekom aktivnosti. Manja skupina djece je nakon zajed-

ničke aktivnosti nastavila s radom u parovima, s dvije zvečke ili s više djece.

• Kartice za imenovanje i čitanje

Kartice za imenovanje i čitanje je vježba iz područja jezika. Odgojitelj na stol slaže jednu po jednu karticu te pita dijete „Što je ovo?“, dijete imenuje glazbene instrumente koje prepoznaje. U trenutku kada ne prepozna glazbeni instrument odgojitelj tu karticu odvoji sa strane. Uzima dvije kartice s instrumentima koje dijete imenuje i jednu karticu s instrumentom koje dijete ne imenuje i zatim provodi lekciju tri stupnja. Prvi stupanj: odgojitelj imenuje glazbeni instrument, ovaj stupanj je ne verbalan za dijete. Drugi stupanj: odgojitelj kaže djetetu „Pokaži mi gitaru.“ Izmiješa kartice te kaže „Pokaži mi bubanj.“, ponovno izmiješa kartice i kaže „Dodaj mi harmoniku.“ Ovaj stupanj je također ne verbalan za dijete. Treći stupanj: odgojitelj postavlja pitanje djetetu „Što je ovo?“, postupak ponavlja za sve kartice. Dijete odgovara te je u ovom stupnju verbalno aktivno. Zatim ponudi djetetu kartice s nazivima glazbenih instrumenata. Djeca koja prepoznaju i imenuju slova tj. čitaju karticu s nazivom pridružuju kartici sa slikom instrumenta.

Ovom vježbom odgojitelji su bili ugodno iznenađeni jer su slučajno otkrili sposobnost prepoznavanja i imenovanja malih tiskanih slova dječaka L.M. (6,2 god.). L.M. ima usvojen postupak slovanja na glas te čitanja riječi.

Slika 2. Kartice za imenovanje i čitanje

• **Glazbeni instrumenti**

Odgojitelj pokazuje djeci glazbeni instrument, imenuje ga i pokazuje način sviranja te ga odloži na stol. Tako učini za svaki instrument. Djeca sama izabiru glazbeni instrument, imenuju ga, pokažu kako se svira te stanu na elipsu držeći instrument. Odgojitelj imenuje određeni instrument kojeg sviraju samo ona djeca koja ga drže u svojim rukama. Djeca zajedničkim dogovorom odabiru brojalicu koja je njima poznata. Dok izgovaraju riječi brojalice kreću se po elipsi i svatko svira svoj glazbeni instrument u ritmu brojalice. Za ovu vježbu se pokazao veliki interes djece, svi su sudjelovali. Pojedina djeca su izražavala želju da se zamijene za glazbene instrumente. Jedan dječak je predložio da sviraju uz brojalicu „En, den dore“.

• **Montessori ples boja**

Djeca sjede za stolom na kojem su pripremljeni likovni materijali odabrani prema interesu tj. želji djece. Oko pripreme likovnog materijala te radnih podloga odgojitelju su pomogle dvije djevojčice (5 i 6 god.). Također su jedni drugima pomagali pri odijevanju zaštitnih pregača za slikanje. Uz slušanje klasične glazbe djeca se izražavaju kroz slikanje. Pri tome se izmjenjuje glazba različitog ugođaja. Djeca su bila zainteresirana za slikanje. Pažljivo su rukovali likovnim materijalom te samostalno odlazili promijeniti vodu kada se zaprlja. Međusobno su razgovarali o onome što slikaju te o glazbi. Kada je bio veseli ugođaj djeca su svoje oduševljenje iskazivala kroz pokret za stolom. Nakon završene zajedničke aktivnosti pojedina djeca su i dalje imala koncentraciju i motiviranost za nastavak slikanja. Svoju kreativnost su izražavala koristeći likovni pribor ponuđen u centru likovnosti. Djeca koja nisu željela više slikati pospremila su svoje pregače. Vlažnim maramicama samostalno čiste pregače te ih slože i spremne u kutiju. Od svih provedenih aktivnosti, ova aktivnost je najduže trajala.

Slika 3. Montessori ples boja

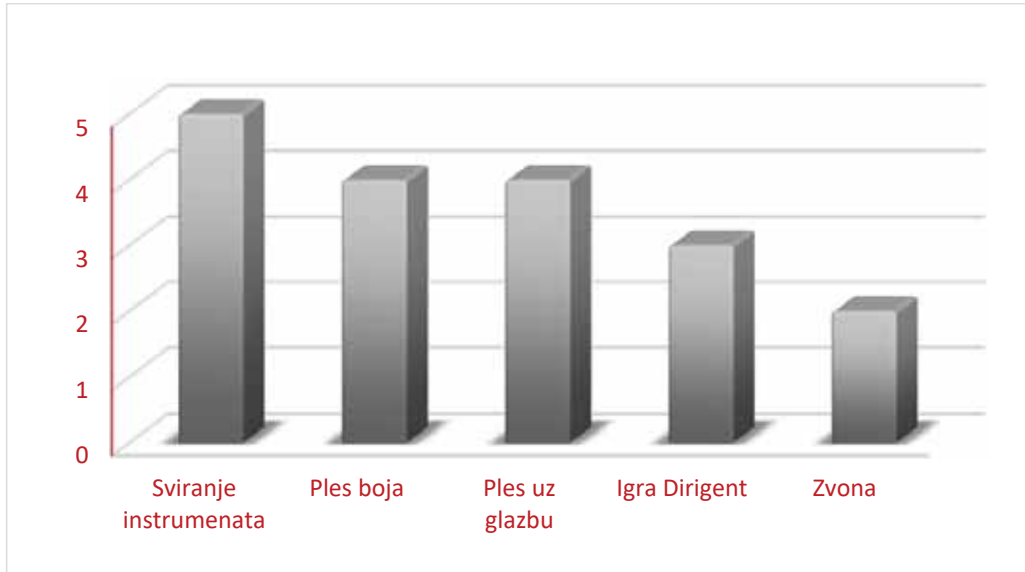
• **Samoevaluacija djece**

Djeca stoje u krugu na Montessori elipsi. Odgojitelj objašnjava tijekom samoevaluacije. Na magnetnoj ploči je slovima napisano u dva stupca Sviđa mi se i Ne sviđa mi se. Odgojitelj s djecom ponavlja sve izedene aktivnosti i ponudi im magnetne. Na jednim magnetima su nacrtani veseli smajličići, a na drugima tužni. Dijete izabere magnet te stavi na ploču u stupac, ispod natpisa kojeg odabere. Na kraju aktivnosti zajedno se prebrojalo koliko ima magnetna u stupcu Sviđa mi se (ima ih 17). U stupcu gdje piše Ne sviđa mi se ima 1 magnet. Odgojitelj nastavlja razgovarati s djecom postavljajući pitanja:

„Što ti se najviše sviđelo?“

„Ima li nešto da bi ti promijenio/ila?“

Grafikon 1. Samoevaluacija djece

Prema dobivenim rezultatima može se zaključiti da su skoro sva djeca iz skupine aktivno sudjelovala u provedenim glazbenim aktivnostima.

4. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U prvim danima provođenja istraživanja prevladavala je dinamična atmosfera rada. Djeca su se privikavala na verbalne upute odgojitelja. Povremena buka koja je ometala individualni rad djece odgojitelj je nastojao kontrolirati uvođenjem zvuka zvona. Zvuk je bio znak da su „otjerali tišinu iz sobe“ i djeca su samonicijativno primjenjivala zvuk zvona.

Ozračje radne atmosfere je s vremenom postajalo tiše, djeca su imala dužu koncentraciju pri radu pa čak i pri slobodnim aktivnostima. Njihova pažnja je bila usmjerena na ponavljanje rada s materijalima čime se postizala djelomična polarizacija pažnje. Mlađa djeca su povremeno izražavala želju za rad sa starijom djecom, a starija djeca su pomagala mlađima. Na taj način su razvijali suradničke odnose i empatiju što je u početku bilo manje izraženo.

Provedene aktivnosti su imale svoj slijed od tiših (Vježba tišine) do glasnih (Sviranje glazbenih instrumenata), od jednostavnijih ka složenijim.

Najviše interesa djeca su pokazivala za aktivnost sviranja glazbenih instrumenata. Pretpostavlja se da je razlog tome nedovoljno česta uporaba glazbenih instrumenata u svakodnevnom radu s djecom.

Bogaćenjem okruženja izradom Montessori materijala i ponudom novih načina rada djeca su aktivno sudjelovala, izražavala zainteresiranost za ponavljanjem određenih aktivnosti, predlagala nove aktivnosti te s lakoćom usvajala i razvijala glazbene sposobnosti. Prema Philipps (1999), Maria Montessori ističe važnost dugotrajnog ponavljanja djece neke aktivnosti od kojih ih se nije moglo odvratiti, ponavljali bi dok sami ne bi prestali. Istraživanje rezultira zaključkom da djeca još nisu postigla tako visoku razinu polarizacije pažnje, ali ponavljanjem će se i to ostvariti.

Kao što je istraživanje dugotrajan proces tako je i Montessori način rada proces za koji treba vrijeme. Djeca su djelomično usvojila načine rukovanja s materijalima, ali nastavljajući primjenjivati ove principe rada ponavljanjem će ih savladati. Početkom provođenja aktivnosti odgojitelj je dominirao vođenjem i davanjem uputa. Djeca nisu imala strpljenja te nisu poštovala rad drugih i ometali jedni druge nepažljivo

rukujući materijalima. Natjecateljsko ponašanje je prevladalo nad suradničkim jer bi se djeca otimala za ponudeni materijal. Čekanje na red ili rad u paru razvio je kod djece uljudnu komunikaciju i suradnički odnos.

Svaki primjerak materijala ima svoje određeno mjesto i uredno je složen na polici u okruženju. Nakon rada materijal se vraća na njegovo mjesto što su djeca odmah usvojila i primjenjivala. Kada bi neko dijete zaboravilo spremati druga djeca bi ga podsjetila. Materijal ima cilj kojim se postiže i razvija određeno znanje i vještina kod djeteta. Usvojena pojedina znanja djece su potvrdila ostvarenje ciljeva materijala.

S vremenom su djeca postajala aktivniji sudionici, pomagali su jedni drugima. Promatranjem i bilježenjem individualnih interesa djece odgojitelj može ciljano nastaviti planirati buduće aktivnosti. Svako dijete u grupi različite dobi pokazuje različit stupanj razvoja, a odgojitelj treba osigurati svakome od njih raznovrsnost materijala. Većina aktivnosti je bila prihvaćena, svidjela se djeci te su svoja znanja nadopunili novim vještinama i znanjima o glazbi. Kroz aktivnost *Ples boja* djeca su izražavala svoje emocije uz slušanje glazbe različitih ugođaja. Dječak M.F. (5,8 god) inače povučen i stidljiv dječak je početkom aktivnosti bio pasivan izvana, promatrao je što prijatelji slikaju za njegovim stolom te je trebao dugo vremena da se opusti i krene slikati. Izražavao je svoje emocije kroz plesne pokrete tijela dok slika i to s osmijehom na licu.

Iznimno je vrijedna analiza samoevaluacije koju su uz pomoć odgojitelja iznijela sama djeca. Kritički su i argumentirano iznijeli svoje stavove što im se sviđa ili ne sviđa i zašto te što bi oni promijenili. Sviranje instrumenata svakako je najdojmljiviji dio jer je djeci otkrio nove aktivnosti i mogućnosti zabave.

U akcijskom istraživanju uvelike je pomogla i kritički prijatelj stručni suradnik, psiholog i koji poznaje djecu i njihove mogućnosti.

Istraživanje je pokazalo kako uz Montessori metodu djeca na zanimljiv i prihvatljiv način uče osnove iz područja glazbe. Pri tome se misli na opća znanja iz glazbenih aktivnosti tj. usvajanje pojmova poput slušanja skladbi poznatih

skladatelja, upoznavanja pojmova poput: notno crtovlje, nota, violinski ključ. Aktivnost koja je najviše privukla interes djece je svakako sviranje na glazbenim instrumentima uz pokret i glazbu. Glazba je doživljena ne samo kroz upijajući um nego i kroz poticanje stereognostičkog osjeta. Upravo kada prožima cijelo njihovo biće glazba je doživljena kao umjetnost.

5. ZAKLJUČAK

Akcijskim istraživanjem *Montessori pedagogija kroz glazbene aktivnosti u dječjem vrtiću* djeca su imala priliku istraživati glazbu i njene elemente kroz Montessori metodu. Cilj akcijskih istraživanja je unaprjeđivanje i bolje razumijevanje odgojno-obrazovne prakse, kroz sustavno prikupljanje podataka. U kratko vrijeme koje smo imali na raspolaganju uočene su pozitivne promjene kod djece koje je vrijedno istaknuti. Koristeći Montessori metodu rada osjetila se veća smirenost i koncentracija djece te izražavanje želje djece za nastavak glazbenih aktivnosti. S vremenom se smanjivala aktivnost i uloga odgojitelja, a povećavala aktivnost i samostalnost djece. Starija djeca u skupini pomagala su mlađoj djeci i pružala primjer prilikom izvođenja aktivnosti i tako jačala samopouzdanje.

Provodeći ovo istraživanje razvijale su se ideje i planovi za buduće djelovanje u smislu:

- svakodnevne primjene Montessori principa rada
- upoznavanja roditelja s Montessori odgojnom metodom i materijalima, kao i širom društvenom zajednicom
- verifikacija Montessori programa u dječjim vrtićima
- opremanje vrtića Montessori materijalima
- Montessori edukacija odgojitelja
- provođenje Montessori radionica

U sklopu provedenih aktivnosti zaključeno je da nedostatak educiranih odgojitelja i gotovih Montessori materijala nisu prepreka za aktivno sudjelovanje djece u aktivnostima koja se provode po načelima Montessori pedagogije.

6. LITERATURA

- Bačlija Sušić, B. i Fišer, N. (2016). Obogaćivanje glazbenog doživljaja i izražaja djece rane i predškolske dobi tradicijskim stvaralaštvom. *Nova prisutnost*, 14(1), 107-124.
<https://doi.org/10.31192/np.14.1.4>
- Bačlija Sušić, B. (2013). Komparacija ideja funkcionalne muzičke pedagogije i temeljnih glazbeno-pedagoških koncepata s početka 20. stoljeća. *Život i škola*, 1, 195-206, <https://hrcak.srce.hr/165131>
- Bašić, S. (2011). Modernost pedagoške koncepcije Marije Montessori. *Pedagogijska istraživanja*, 8(2), 205-214. https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=172488
- Bognar, B. (2006). Akcijska istraživanja u školi. *Odgovorne znanosti*, 8(1(11)), 209-228.
<https://hrcak.srce.hr/26189>
- Britton, L. (2000). Montessori učenje kroz igru. Zagreb. HENA COM.
- Dobrota, S. (2019). Stavovi odgojitelja predškolske djece prema glazbenim aktivnostima u vrtiću i samoprocjena kompetentnosti za njihovu realizaciju. *Metodički ogledi*, 26(2), 59-76.
<https://doi.org/10.21464/mo.26.2.6>
- Guillen, M. The Effects of Montessori Education on the Cognitive ability of Elementary School Children https://www.academia.edu/7651224/The_Effects_of_Montessori_Education_on_the_Cognitive_ability_of_Elementary_School_Children
- Habuš Rončević, S. (2014). Neke suvremene uloge odgojitelja u glazbenom odgoju djece rane i predškolske dobi. *Magistra Iadertina*, 9(1), 179-187. <https://hrcak.srce.hr/137253>
- Juras, I. i Rajić, V. (2010). *Elementi Montessori pedagogije u primarnom obrazovanju - Očekivanja, postignuća i perspektive u teoriji i praksi ranog i primarnog odgoja i obrazovanja* / Jurčević - Lozančić, Anka, (ur.). Zagreb: Učiteljski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu, str. 131-145.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015). Zagreb. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. <https://mzo.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje/3478>
- Montessori, M. (2003). *Upijajući um*. Beograd. DN Centar
- Montessori, M. (2003). *Dijete tajna djetinjstva*. Zagreb. Naklada Slap.
- Mužić, V. (1999). *Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Educa
- Jagrović, N. (2007). Sličnosti i razlike pedagoških modela Marije Montessori, Rudolfa Steinera i Célestina Freineta. *Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu*, 56(1-2), 65-77.
https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=122949
- Philipps, S. (1999). *Montessori priprema za život – odgoj neovisnosti i odgovornosti*. Zagreb: Naklada Slap.
- Seitz, M. i Hallwachs, U. (1996). *Montessori ili Waldorf?*. Zagreb. EDUCA.
- Sablić, M., Rački, Ž. i Lesandrić, M. (2015). Učiteljska i studentska procjena odabranoga didaktičkog materijala prema pedagogiji Marije Montessori. *Croatian Journal of Education*, 17(3), 755-782.
<https://hrcak.srce.hr/file/216353>
- Stevanović, M. (2003). *Predškolska pedagogija*. Rijeka: Andromeda.
- Lillard, A (2012). Preschool children's development in classic Montessori, supplemented Montessori, and conventional programs. *Journal of School Psychology*, 50(3), 379-401.
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0022440512000039?via%3Dihub>

MONTESSORI PEDAGOGY IN MUSICAL ACTIVITIES IN KINDERGARTEN

ABSTRACT

The environment in which the child is, is abundant with various sounds, noises and tones that arouse the child's curiosity and the desire to explore. By encouraging the child early with music and its elements, all the senses are involved and, in this way, the emotional experiences of the cognitive ability are enriched. The National Curriculum for Early and Preschool Education emphasizes the importance of encouraging the child's creative expression through various artistic fields, including music. Montessori pedagogy considers the influence of music on the senses and the selection of musical stimuli according to individual interests to be essential. The aim of this action research is to investigate the ways in which we can deepen children's interest in musical activities and the influence of the Montessori method in their implementation. Examples of exercises and activities were shown that sought to bring the children closer to the music and its elements through a different method of work.

The research was designed as part of the course Action research in early and preschool education and was carried out in the kindergarten "Bambi Podcrkavlje" in the municipality of Podcrkavlje. It was held within the older mixed group "Days of Childhood" in which 22 children were enrolled. After the activities, an increased interest in music and a desire to repeat the activities was noticed among the children. Changes in children's behavior were also observed, such as a wider range of attention and orientation and greater peer cooperation.

Key words: action research, early and preschool children, influence of music, Montessori